

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

קיפ.

עין משפט
נר מצוה

במ א מ"י פ"ג מהל'
נחלות הלכה א סמג
עשין לו טוש"ע ח"מ סי'
רעח סעיף ג:

רבינו גרשום

יעלוט בתי אבות קחשי
 וברכיו שאל הוה ליה
 ויחושש שאלה עמי ואמאי
 חשיב כנות שלפחד
 משום אתי חרודש שני
 חלק כבורה. אלמא ארי
 ישראל מוחקת היה לה
 דאורי ראה ראה ראה
 וקרי דאין הכבוד
 גוסל דאמר כבמחוק:
 למאן דאמר ליוצאי מצרים
 נתקלה. כותב
 אביו: זה הוה בר עשרים
 שבאום לארץ נטלו כשכל
 עצמן. אבל אי ארי
 עשרים דאמרי טפלים יגורו
 נטלו כותב מוחק בתורת
 נחלה: ביתורא חלימ.
 שהיה מוחק בידן מטלטלין
 מהו רוצין לקבען לארץ
 שני נטלו שני חלקים
 חלק בגופה של קרקע
 מפני שראיה אלה ורפלו
 חבל מנשה עשרה. דמשמע
 בדבאר גופה נטלו חלק
 כבורה:

וּבְזִכְרוֹת אָבִי אֲמוּתִיָּהּ. וכגון שלאבי אמותיאל לא היו בנים כי אם צמות דאם לא כן היו בנים יורשין וא"ל ומי החזיר לכהן וי"ל כגון שהיו אחים לאבי אמותיאל שהיו בנים והחזירו בנים לאצותיהם וחלקו בשוה: **הא** דהו"ב שני עשרים ב'. צנתיס אי אתמ מואל שלא היו בני עשרים

כמו שפירש בקונטרס דלציעט קרע
נמי היתה מיד אחר המרגלים^א כמו
שהוצא מסדר עולם דקמתי אחר
ביאת מרגלים היתה צליעת קרע ואם
לא שסמוך היה מאי קא משמע ע
וכן משמע נמי מדמארי הן גוענו^ב
כולנו צדדנו^ב (במדבר פ) ומתרגם הא
מיינא קטילת חרבא הא מיינא
צליעת ארעא הא מיינא מתו צמותא
ששלשה מעשים הללו היו רזופין
מדמארי להו אהדדי וקטלת חרבא
היינו מעשה מרגלים כדכתיב (סד יד)
ויכנס וגו' ואין להקשות אמאי
הולך ולומר צוכות אצי צדיהן לימא
צוכות צדיהן ממע דהיינו בני מרגלים
וצני המתלוננים עמאן דהאי מנא
אמא לשמועינן דאפילו אותן שלא
נטלו מחמת עמאן שלא היו בני כ'
כשאלו לארץ ולא נטלו נמי צוכות
אבותיהן ממע כגון שמתו במדבר
ולא נטלו נמי ע"י חזרה שלא נולדו
להן שום בן עשה צן עשרים אפילו
הכי נטלו צוכות אצי צדיהן אע"פ
שלא להן מחמת מרגלים ומתלוננים
ואמ"ל אמאי לא קאמר הא והא
ליוצאי מצרים והא כשהיו צדיהן ממע
צני מרגלים ומתלוננים צני עשרים
כשאלו ממצרים דהיינו מחמת עמאן
שלא צא להן מכה מרגלים ומתלוננים
והא דקאמר צוכות אצי צדיהן
שלא היו אבותיהן צני עשרים ביציאת
מצרים ובשלמא אי הוה אמר דצנייהו

ממש של מרגלים ושל מתולוננים עמנו מיירי הכה שבאו לארץ הזה
ואתאי שפיר דלא הוה מצי למימר הא והא ליוצאי מצרים והא (ו) והא
דהוה בני עשרים כשיצאו דאם כן איך באו לארץ דבני עשרים כולן
מתו במדבר יש לומר דהשתא נמי דאיידי צבני צביהם לא מצי
לשנויי הכי דמשמע נמי דבאי הארץ נטלו בזכות עמנו ולא שאבותיהן
עמלו והורישו לכן: **מתיב** רבה רבי יהודה אומר בנות צלפחד
נצטלו ארבעה חלקים שנאמר ויפלו בחיי מנשה עשרה. וקרא ע"כ
לא איירי ציתדות ואהלים אלא בחלוקה וליכא למימר דלמא תלתא
אחי דאבא הוו לאו דלא לא הוו שום חדוש דהא חלק בצורה לא
נטלו וא"כ לא הוה ליה לקרא לאשכזיניהו אלא דהאי אבות גרידא
דפרפרד רב פפא לעיל אי טעלים הא חשיב טועא הוו:

יודע היה משה שבנות צלפחד יורשות הן. אע"פ שלא נאמר פירוש נחלה יודע היה משה מטעם דלקמן אם כן אנו גירסא אם כבת תמיים אמנו: **שנאמר** מחציתה מות יומת אב"א לא היה יודע באיזו מיתה נהרג. ואם תאמר למה היה מסתפק היה לו לדון בחוק כלל מיתה האמורה בתורה קטם חנק ויש לומר דמסבירא היה נראה לו שדון בסקילה כעובד ע"ז דכלל דוכתא (חולין ה.) אמר דדומה שבת לע"ז דהיינו מחלל שבת בפרהסיא לעובד ע"ז ואריך לומר דסבר כרבנן ולא כר"י דאי כר"י יהודה דאמר באלו הן הנשרפין (סנהדרין ק"ד פ:) עד שיודיעוהו באיזו מיתה הוא נהרג דלדידיה אמר תס דהוראת שעה היתה י" (דאם) כן לא ידע משה שדיני מיתות:

זקין צהן ולהכי נקט ימדות אהלים דודאי לכולן היו אהלים ואין
 יוכל שלשה חלקים דמתניתין בין במקרקעי בין במטלטלי מיידי
 לקיין בחבל וחלק בצורה מאלו ארבע חבלים היה: **מוחזקת היא.**
מתיה לכס ירושה: **יודע היה משה רבינו שצנוט אלפחד יורשו היה.**
שם שם לו חק ומשפט ומעשה דנזות אלפחד בעצמות מוצא כסוף
ת אחד מהם וכן אין לו עיין עליו [ובמזכר:] דהא נזות אלפחד משם למדו
וכו'. ולא תאמר אם לא דברו נזות אלפחד ולא נחייב מקושש היו
 ה מות חסרים מן התורה לפי שלא אירעו המעשים: **שמקושש**
 שלא היה יודע אם בסקילה חמורה אם בחנק הקל כדמפרש ראובן:

לעולם כפי אבות קא חשיב. ולא טפלים חוץ מבנות ללפחד דקחסיב
 ד' חלקים שלהן ואשמועינן דררשינן האי קרא דנתן חתן [במדבר כ] דמיניה
 נפקא לן ד' חלקים על ידי שאנו דורשינן והעברת [שם] זו חלק כבורה
 אלהא אשמועינן דא"י מוחזקת היא לכה מיציאת מזרים ואף על פי

שעדיין לא נכנסו זה: הא. דקמני
זכות אבי אביהן אלל לא זכות
עומד: כמאן דאמר ליוצאי מצרים.
נחלקה הארץ ולא לנצי הארץ:
הא. דקמני זכות עממן כמ"ד לנצי
הארץ וכגון דהוּו בני כ' כשנכנסו
לארץ: הא והא לנצי הארץ. דאע"ג
דרישא דהאיא בריתא דלעיל [קפ] ליכא
לאוקומה אלל למאן דאמר ליוצאי
מצרים דקמני מרגלים יחשעו וכל
נטלו חלקם איכא למימר מוקמנא דר'
שמעון בן אלעזר היא דאית ליה
ליוצאי מצרים ולנצי הארץ [קפ]: הא.
דקמני זכות עממן דהוּו בני עשרים
כשצאו לארץ: הא. דקמני זכות אבי
אביהן: דלא הוּו בני עשרים. כשצאו
לארץ. ובני בני המתלוננים קמיירי
שמעו להן אביהן שהיו בני המתלוננים
ממש כמדבר והם נשאר טפלים ולא
נטלו לעממן שעדיין לא הגיעו לכ'
וזכות אביהן ממש בני המתלוננים
אין להם ליעול שכן ממזרים לא
יאלו ולארץ לא צאו אלל זכות אבי
אבי אביהן דהיינו זכות המרגלים:
שיאלו ממזרים ויזין דאן בריתא
כרבי שמעון בן אלעזר מוקמינא לה
דאית ליה תרתי נמאלו אלו בני
בניהן יורשין אותן כבנות צלפחד
שירשו בנכסי חפר זקס ואע"ג
דחשיבי כטפלים דעלמא דלענין ירושת
אביהן שהיו מיוצאי מצרים לא צעין
בני כ' כניסמא לארץ וחזרה ליכא
למימר דהא רבי שמעון בן אלעזר

לית ליה חזרה דמהיכא חיתי הא משמע ליה קראי תרווייהו לגופייהו
ואפילו אס תמצי לומר דהא סיפא לאו ר' שמעון היא איכא לאוקומה
דנטלו בזכות אבי אביהן ע"י חזרה כגון שסיו להם למתולוגנים
אחיס שלא היו בני כ' בשעת הגזירה ולא מתו במדבר דהא לא
נגזרה גזירה על פחות מבן כ' [קבא:] וכשנטלו חלקם בדרך החזירו אלל
קראי אביהן מה עשו האבות חזרו והורישו נכסיהן לכל יולאי יריבין
בין לאחי המתולוגנים בין לבני בני המתולוגנים דכוון יולאי חלליהן
היו וחולקים אחי המתולוגנים עם בני נכדיהן בשוה לדע"ג דטפלים
לא שקלי בנפשיהו ירושת אבות מיהא קשקלי כדאמר בזנות
ללפחד דהוו להו כטפלים שאין להן חלק לעצמן וחלקו עם אחי
אביהן בזנכא חסר. והבנים דקתני היינו בני הבנים דבן בנו של
אדם קרוי בנו כדאמרין לקמן במי שמת (דף קמג:) ואבי אבי אביהן
קרוי ליה אבי אביהן דבבני המתולוגנים עצמן ליכא למימר דלאו
בני עשרים קרימא לן בשנה שניה שלח משה מרגלים ומתא דהו
עולם אחרי בואת מרגלים היתה בליעתו של קרח ובו ביום נשפרו
המתולוגנים נמלאו שבניהן כשבאו לארץ הוו בני ל"ח שנה שכן
עמדו ישראל במדבר אחרי כן: (ת.) ולפי האי לישנא בתרא לית
להאי תנא דברייתא דלעיל דיהושע וכלב נטלו כלל חלק בשביל
מרגלים והאי קרא דחיו מן האנשים לא דריש ליה אלא כפשטיה. (ת.):
ראויה היה. לחפר וללפחד משמתו במדבר אבל לא הוחזקו בה
מעולם אלא כן: (ת.) ואין הצבור נוטל בראי. לקמן
בפרקין (דף קדי:) **פסידות אהלים.** כלומר במטלטלין שהיה להם
במדבר כגון ימדות שחוקעין בהן אהלים ושאר מטלטלין שהן
אדם במדבר בלא אהל אבל בנחלת ארץ ישראל לא נטל חלק בכו
לכד מחלק בכורה דמיירי במטלטלי: **חצלי מנשה.** היינו קרקע ש
ליולאי מזרים כדכתיב [שמות י] ונתתי אותה לכם מורשה כלומר אנכי
כמו בן שהרי דיין נטעו בנחלה כדאמרין בסנהדרין (דף קי.) וכדכתיב [ש]
המ' שנה ועוד ליכא למילף מפרשת יבמין שהבת כבן כדכתיב [דברים יח]
בדלקמן (ע"כ) אס כבן אנו נירש ואם לאו תתיבס אחנו: **וראויה הים**
שמי ופאח הללו חסרין מן התורה והכי נמי איכא למימר ד
במיסה. ואח על גב דכתיב [שם] כדכתיב [שם] כי לא פאח מיה עישה לו היינו

(א) [לעיל ינה. לקמן קכג: קכה:
קמה: יבמות כד: זכורות
נא: (ז) סנהדרין ח, א) שם עח:
[ע"ש], (ד) שם ח,
(ה) [המתאוננים רש"ש],
(ו) [רש"ל מ"ח], (ז) [ז"ל ואם],

תורה אור השלם

1 וַיִּפְּלוּ חֲבָלֵי מִנְשֵׁה
עֶשְׂרֵה לְבָד מֵאַרְץ הַגִּלְגָּד;
וַתִּבָּשֶׁן אֲשֶׁר מֵעֵבֶר לַיְרֵד;
יְהוֹשֻׁעַ יוֹה

2 וּשְׁמָרְתֶּם אֶת הַשָּׁבָת בִּי
קֹדֶשׁ הוּא לָכֶם מִחֻלְלִיָּהּ
מוֹת יוֹמֵת בִּי כָל הַעֲשֵׂה בָּהּ
מֵלֹאכָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ
הַהוּא מִקֶּרֶב עַמִּי;
שְׁמוֹת לֹא יֵד

הגהות הב"ח

(א) תום' ד"ה הא דהו וכו'
הן גוענו אבדנו כולנו:
(ב) בא"ד הא והא ליוצאי
מצרים והא דהו כל"ל ומצת
והא נמחק:

מוסף רש"י

ואין הבכור נוטל בראוי
 כבמורחזק. ננכסם שלא היה
 אציהן מוחזק בשעת מיתתו
 אבל ראויין היו ליפול לו
 בירושה ויפלו להן לאחר זמן.
 אין הבכור נוטל פי שנים צהן
 (בבכורות נא:).

מוסף תוספות

א. והלא המרגלים מתו
בשנה השנית שבאו
במדבר ובניהם נשתהו שם
אח"כ שלשים ותשע
שנים. רמב"א.